

Omgevingsvisie – Gebiedsavond 1: Woensdag 30 november – Dorpen

---

Natuur en landschap

- *Wat is voor de komende jaren voor dit thema belangrijk?*

Meer bomen en diversiteit

Bio-divers!

Variatie

Hoogte-verschil

Akkerranden met bloemen

Waterniveau hoger

- *Waar in de gemeente speelt dit?*

Breng oude bomenstructuur terug bij herinrichting dorpsstraat Wamel

Poort van Wamel wordt nu opgeknapt, maak het af met rotonde en ring om rotonde heen – mooie kansen met verbinding park

Natuurherstel aan Waal wenselijk en gepland binnen UWDH (Uiterwaarden Wamel, Dreumel Heerewaarden), maar houdt het bereikbaar voor inwoners – ook die met honden los willen lopen

Maak van West Maas en Waal bijzonder duurzaam project, door enorm productie bos te planten tussen Van Heemstraweg en Wamel – CO2 opvang, inkomsten hout voor woningbouw

- *Welke kansen voor dit thema ziet u?*

Meer biodiversiteit

De kern van Appeltern mag veel groener

Rijkswaterstaat: Dijken voorzien van boom + haag

Calisthenics hufter-proof fitness

Maas en Waal is al heel mooi. Door meer biodiversiteit wordt het nog mooier

Beleid om privé tuinen niet helemaal vol te laten tegelen

Herstel interessant – kijk naar elementen van voor de ruilverkaveling

Durf modern te zijn en minder te maaien (bermen) om biodiversiteit te bevorderen

Meer bebossing – Trimbos met sporttoestellen

Watergangen uitgraven – sloten/polder

Ov-bus naar trein (Tiel-Nijmegen-Den Bosch) beter aansluiten

- *Welke zorgen voor dit thema ziet u?*

Natuur i.p.v. 'megastallen'

Natuur / milieu: laat bewoners mee participeren in keuze tussen natuur/wonen

---

Water en klimaatadaptatie

- *Wat is voor de komende jaren voor dit thema belangrijk?*

Waterberging

Meer groen

Vergroening

Afkoppelen Hemelwaterafvoer

Borgen water

Blauw water afvoer

Dijkverzwaring iom hoogwater standen

Ruimte bij nieuwbouw bijv. aanleg groenstroken ook voor behoud landschap

- *Welke kansen voor dit thema ziet u?*

Vergroenen van kernen, creëren koele plekken – koppelen aan gezondheidsbevordering (bewegen, spelen, ontmoeten)

- *Welke zorgen voor dit thema ziet u?*

Gezondheidsschade bij (kwetsbare) inwoners tijdens hete periodes

---

Energietransitie

- *Wat is voor de komende jaren voor dit thema belangrijk?*

Andere energie bronnen   Wel of geen windmolens

Voor zowel inwoners met koop – en huurwoningen energiecoaches (die zijn er al wel, maar niet in Maasdorpen?)

Laagdrempelig aanspreekpunt (advies / info / thuis)

Stimulans om duurzame nieuwbouw te realiseren

Waar mogelijk woningen verduurzamen of herontwikkelingen

Zonne energievelden   Voorlichting isoleren

Minder energie stimuleren   Subsidies / leningen

Energiearmoede

- *Welke kansen voor dit thema ziet u?*

Inwoners mee laten profiteren bij projectontwikkelingen -> juist financieel daardoor 'beter' functionerend

Waterkracht centrales in de rivier, een optie?

- *Welke zorgen voor dit thema ziet u?*

Warmtepompen 'geluid' voorkomen in dicht bewoonde gebieden

Horizonvervuiling windmolens

Hinder en stress voor inwoners bij plaatsen windturbines

Recreatie en toerisme

- *Wat is voor de komende jaren voor dit thema belangrijk?*

Meer toerisme – recreatie parken

Er komen steeds meer toeristen, maar we zijn erg weersafhankelijk. Te weinig binnen activiteiten

Slecht weersvoorzieningen voor inwoners en toerisme

Niet te grootschalig

Kwaliteit houden

Stand van de Maas – pontjes

Meer laadpalen

Nadrukkelijk nadenken over welke toeristen je in gebied wilt. Senioren op e-bikes zijn geen verdienmodel (nemen bammetjes zelf mee)

Werk aan recreatie voor inwoners zelf in Wamel nu geen enkel café/terras

Koester Veerhuis!! Voor horeca functie, kan i.c.m. natuur educatie centrum e.d.

Goede verdeling van verblijfsrecreatie, niet te massaal

- *Waar in de gemeente speelt dit?*

Maasbommel en Appeltern; meer toerisme/recreatie/parken

Toegankelijkheid Prins Willem Alexanderbrug vanaf dijk

Waal kant blik richt naar de rivierzijden wat betreft fiets/wandelpaden (verhard)

Waal heeft veel meer reuring voor toerist

- *Welke kansen voor dit thema ziet u?*

Geld geven aan jongeren om activiteiten te organiseren

Jongeren actief maken door ze 'verantwoordelijkheid' te geven – 'zelf organisatie'

Fietsen en wandelen

Fiets/wandelpaden verhard

Rustplekken aan de oevers

Fietspaden onder langs de dijken bij Appeltern

Struin route door de uiterwaarden – dijken

Dijken motorvrij / autovrij

Financiële voordelen

Leefbaarheid

Voorzieningen

Dijken voor beweging

- *Welke zorgen voor dit thema ziet u?*

Zorg voor levendigheid voor jongeren. Tieners hebben in Wamel niks te doen, is niet bevorderlijk voor gezondheid, welzijn en sociale contacten

Dynamiek van dorps huis

Verkeersafwikkelingen dijken

Dijk erg druk

Meer recreanten dan inwoners

Blauwalg

Verhouding inwoners versus toerisme

Verhuur vakantiewoningen buiten seizoen aan arbeidsmigranten

Recreatiegebieden / zwemwater beschikbaar en kwaliteit van belang voor klimaatadaptatie + vinden van verkoeling

---

Wonen

- *Wat is voor de komende jaren voor dit thema belangrijk?*

De zorgzame buur = naoberschap in kleine kern

= ontwikkelen van nieuw woonvormen en zorgzame buurt in bijvoorbeeld Beneden-Leeuwen

Klimaatadaptief bouwen – geen grote wijken

Kwaliteit boven kwantiteit

Goede projecten snel doorvoeren, liefst voor omgevingswet	Levensloopbestendige dorpen
Groene uitstraling wijken – niet te dicht op elkaar	Dorpscultuur hier hecht
Niet klein denken, maar groot binnen gemeentegrens	
Communicatie uitnutten mogelijkheden ouders dichtbij	
Op tijd nadenken over ouder worden, wat betekent dit	Moeten urgentie voelen
Vanuit jeugd betrekken bij dit proces, andere invalshoek	Zeer sterke vergrijzing
Buurten inrichten – zorgzame buurten	
Anders bouwen door klimaatadaptatie	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Waar in de gemeente speelt dit?</i> 	
Appeltern: starterswoningen – ouderenwoningen (levensloopbestendig) – betaalbaar – aandacht voor voorzieningen	
Wamel: zorg bij elkaar fysio, huisarts, logopedie etc. dus voorzieningen zorg bij elkaar	
Wamel: ruimte woningbouw: richting v Hunnik (Hoge-weg)	
<ul style="list-style-type: none"> - Plaatsvrije markt / Wamelland - Wamel West, viaduct-straat na het viaduct (lindebebouwing) - Koningsstraat - Overkant Heemstraweg 	
Wamel: meer kleinschalig wonen – niet door projectontwikkelaars geleid	
Wamel: twee scholen willen samen, waar is ruimte?	
<ul style="list-style-type: none"> - Waar nu de gymzaal is, in de toekomst daarbij een MFA 	
Wamel: appartementen bouwen 2 / 3 laags, ook met lift	
Wamel: betaalbare starterswoningen, zorgen dat de jeugd in eigen dorp kan blijven -> daardoor blijft het dorp 'levendig' zij hebben al binding met het dorp	
Wamel: hofjes met 'binnenplaats' -> zorg voor elkaar , 'oud ontmoet jong' vice versa	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Welke kansen voor dit thema ziet u?</i> 	
Jong en oud combineren	
Versnellen verduurzamen en hittebestendig maken sociale huurwoningen	
Combinatie bouwen wonen – zorg	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Welke zorgen voor dit thema ziet u?</i> 	
Groene pijl moet geen belemmering zijn voor woningbouw	
Duurzaam én klimaatadaptief bouwen (nieuwbouw)	Woningbouw buitengebied
Mensen uit Westen pikken woningen in (en vaak middelbare leeftijd)	Voorzieningen

---

Werken

Stoepen/rotondes rondom scholen – spitstijden

- *Waar in de gemeente speelt dit?*

Dreumel: zebrapad Barbara (senioren complex) – Jumbo / Kruidvat

Fietspad tussen Appeltern en Batenburg, nu alles op de dijk

Verkeersveiligheid: ‘snelheidsbeperking’ Kerkstraat / Maasdijk

Bijvoorbeeld Alphen: zelf auto voor vervoer op vrijwillige – Maasdorpen geen bus, ..?.. behoefte voor ..?.. gemeenten, neemt alleen maar toe

- *Welke kansen voor dit thema ziet u?*

Fietsroutes tussen de kernen – veilig snel en aantrekkelijk

Duurzame mobiliteit: uit de auto’s, op de fiets is meer bewegen

Recreatie langs de Waal

- *Welke zorgen voor dit thema ziet u?*

Staat van openbare ruimte, bijvoorbeeld Rozenstraat Dreumel, ‘angst’ voor vallen

Slechte luchtkwaliteit door toename auto verkeer, brommers en scooters, dat is nu, zal op termijn verminderen

Mobiliteit kwetsbare inwoners

Cultuurhistorie

- *Wat is voor de komende jaren voor dit thema belangrijk?*

Kijk voorbij ‘directe’ thema’s: agrarisch cultuurlandschap was enorme binnenlandse Delta (‘Biesbosch’)

Cultuurhistorie is belangrijk. Organiseer bewustzijn vóóordat er plannen voor locaties gemaakt worden

Herstel cultuurhistorie elementen op plekken waar dit kan, zoals dorpstraat Wamel (herinrichting gepland deze coalitieperiode)

DOP (dorpsontwikkelingsplan) meenemen

Behoud dorpskernen

Open landschap

Natuur diversiteit

Hanze stad Maasbommel

Monumentale panden West Maas en Waal

Eenden kooien ‘gebieden’ West Maas en Waal natuur

Cultuurhistorie duidelijker naar voren brengen in de dorpen

- *Waar in de gemeente speelt dit?*

’t Hele gebied gezien andere – noodzakelijk – landbouw & biodiversiteit

Aanpassing bestrating langs een ? van Appeltern – meer cultuurhistorische waarde

- *Welke kansen voor dit thema ziet u?*

Problematiek kerkgebouwen: kansen woningen

Cultuurhistorische routes

Kansen voor musea – er zijn er nu nauwelijks

Klimaatadaptatie

Extensief / slow toerisme / 'low foot-print'

Herstel fouten gemaakt in verleden. Maak geen nieuwe fouten (dorpshart Wamel)

Bijzondere aandacht voor de nog aanwezige historische bebouwing

Aandacht voor de landschappelijke kenmerken in het buitengebied

- *Welke zorgen voor dit thema ziet u?*

Schaalvergroting

Problematiek kerkgebouwen

Behoud dorpsgezicht

De kerken – hoe verder?

Zorg is dat commerciële (lees financiële) belangen/afwegingen boven cultuurhistorie gaan

Grootschalige veeteelt

Laat de vondsten van Over de Maas, Alphen/Dreumel niet verloren gaan voor West Maas en Waal

---

Gezondheid en milieu

- *Wat is voor de komende jaren voor dit thema belangrijk?*

Wonen/zelfstandig

Wonen in eigen omgeving

Vereenzaming

Psychiatrische hulp

O de lijn

Vergrijzing

Krapte op de arbeidsmarkt

Dementie

Woningen delen

Temperatuur stijging

Gezonde leefomgeving

Lucht / bodem

Toegankelijke zorg in alle dorpen

Nieuwbouw woningen; verplicht hogere milieueisen

Behoud scholen – nieuwbouw starters / jonge gezinnen

Preventie: voorlichting – informatie – advies inwoners

Huisarts/POH op de hoogte en/of aanspreekpunt

Hoe houdt je dorpen leefbaar: mobiliteit + wonen + voorzieningen

Kwaliteit scheepvaart ontlichten 'hier'

In je dorp oud worden: diensten om dat voor elkaar te krijgen

- *Waar in de gemeente speelt dit?*

Zorg voor de jeugd (toekomst): speelt op scholen + afgelegen plaatsen

- *Welke zorgen voor dit thema ziet u?*

Hout stook

Nieuwbouw ontwikkelingen te dicht bij drukke wegen, industrie of agrarische bedrijven

Voor jongeren minst voorzieningen – vragen wat dan

Veel jongeren hulp nodig, zeker ook na corona

Donker buitengebied trekt criminaliteit aan

Mag geen woningdelen, kangoeroe, nieuwe woning : bijvoorbeeld knarrenhof – leegstaande stallen

Zorg dorpen, vroeger overal huisarts, pastoor, “sociaal” binding

---

Omgevingsvisie – Gebiedsavond 2: Donderdag 1 december – Buitengebied & Recreatiegebieden

---

Agrarische bedrijvigheid: algemeen

Begrenzing oeverwal – komgrond

Oeverwal: geomorfologisch vs functionele ruimtelijke ordening

Agrarische bedrijvigheid: circulaire landbouw

Welke kansen en knelpunten ziet u voor circulaire landbouw in het gebied?

Circulariteit bestaat vaak al! Uitwisseling veevoer – mest tussen veeteelt /akkerbouw

Wanneer is de landbouw circulair? Definitie nodig!

Fruitteelt onder kap versus de water opgave!

Veel diversiteit binnen de gemeente, bio/natuurinclusief/kringloop etc.

Agrarische bedrijvigheid: niet-grondgebonden agrarische bedrijven

Zijn er kansen voor niet-grondgebonden bedrijven van de oeverwal om te verplaatsen naar de komgronden? Onder welke voorwaarden is uitbreiding van (bestaande) niet-grondgebonden bedrijven mogelijk?

Nieuwe bedrijven is niet wenselijk. Probleem verplaatsen vanaf bijvoorbeeld Veluwe: niet doen!

- Ook vanuit bijv. water

Nog geen stikstofprobleem in West Maas en Waal, maar wel degelijk Natura2000 in de buurt. Hoe lang gaat dat nog goed?

Bij stoppende bedrijven wordt de vrijkomende grond vaak ‘opgeslokt’ door de intensieve bedrijven – niet bevorderlijk voor water, klimaat etc.

Agrarische bedrijvigheid: plussenbeleid

Hoe moet er volgens u invulling gegeven worden aan het plussenbeleid (dierwelzijn, milieu of ruimtelijke kwaliteit)?

Andere ‘plussen’ op oeverwal dan de komgrond. Bijvoorbeeld op oeverwal meer op ruimtelijke kwaliteit, in de kom meer op dierwelzijn

“Gebiedsgericht plussen”

Agrarische bedrijvigheid: andere functies

Welke functieveranderingen en nevenfuncties zijn er mogelijk in het buitengebied? (wonen, werken, recreatie?) En onder welke voorwaarden? Welke mogelijkheden voor de huisvesting van arbeidsmigranten zijn er in het buitengebied?

Landbouw + recreatie prima te combineren. Mogelijk best in overgang kern naar agrarisch.

Wat is de definitie van recreatie? Tot op welke hoogte?

In hoeverre sta je toe dat de recreatie bij agrariër A belemmert dat agrariër B kan uitbreiden?

Natuur en landschap

Ontwikkelen van nieuwe natuur -> wat betekent dit voor agrariërs in relatie tot natuur bescherming?

Bufferzones rond uiterwaard Waal Natura 2000! Gevolg voor beleidskeuzes industrie/landbouw op oeverwal?

Recreatie en toerisme

Recreatief overgangsgebied van de kern naar het agrarisch gebied? Ofwel oeverwal -> kom

Water en klimaatadaptatie

Nieuwe vestiging – het water is al schaars!

Nieuwe fruitteelt is bijv. het water niet zomaar voor!

Nieuwvestiging in ieder geval weghouden van het 'putje' – vanuit water is de kom niet perse logisch!

Berging nodig in de komgebieden! Afvoer werkt goed bij pieken, maar werkt "te goed" bij droogte

Verhoging grondwaterstanden (+- 20cm) al snel impact op bijv. veehouderij